

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Barbaria, in qua regnum Tunetanus: et Aegyptus

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

BARBARIA.

*Regio.
Unde dicta.
Situs.*

Soli fertilitas.

*Animalium va-
rietas.*

IN Africa, quam nos secundam cum Ptolemæo Orbis Partem fecimus, primo se offert loco *Barbaria* nobilissima Africæ regio. Ea nomen accepit vel a murmure inconcinno Incolarum, Arabibus dicto *Barbar*, eo quod Numidarum sermo. Arabibus talis videatur: vel a frequentibus desertis. *Bar* enim eorum lingua desertum sonat. Ab Ægypto ad Fretum usque Gaditanum pertinet, complectiturque Mauritaniam utramque, Tingitanam videlicet & Casariensem, Africam proprie dictam, Cyrenaicam, Marmaricam, cum Libya exteriore. Statuunt illi recentiores Africæ Scriptores ab ortu Solis Marmaricæ (quæ hodie *Barcha* dicitur) deserta ad Montis usque Atlantis partem hodie *Meis* vocatam, quæ pars a Strabone forte sub nomine *Aspis* describitur: huncque Montem Atlantem (secundum ejus ab Oriente in Occidentem ad Mare usque, quod ab eo Atlanticum nuncupatur, longitudinem) a Meridionali plaga habet: ab Occidente ipsum Mare Atlanticum: Septentrionale vero latus mare Mediterraneum lambit. Aer & Cœli qualitas hujus Regionis varia. Vere Cœlum mite, clemens, serenum: Æstate æltus vehementissimi, inprimis Junio & Julio, mensibus, Autumno calor remissior: Hieme frigus vehementius, potissimum circa Decembrem & Ianuarium, sed matutino dumtaxat tempore, adeo ut nemo ob frigus ad ignem accedere cogatur. Autumni finis, totaque Hiems, bonaque Veris pars, impetuosis plena ventis. Quin & grandinibus, fulguribus & tonitruis horridis interdum vexatur: neque deest aliquibus in locis Nix copiosa. Ager Dactylorum, Malorumque Punicorum feracissimus: sed Frumenti non adeo fertilis: unde ejus Incolæ magna ex parte panem conficiunt hordeaceum. Fructus alios profert magna copia, Cerasa, Ficus, Poma, Pira, Pruna, Mala Persica, Armenica, Cydonia, Olivas, & similes. Abundat Oleo, Melle, Saccharo. Multijugis item Armentorum, Pecudum atque Ferarum generibus. Alit enim hæc regio Dracones, Elephantes, Capreas, Bubalos, & similia Animalia: item Leones, ac Pardales: habet & Mustelas Felibus pares ac similes, excepta rictus eminentia: Simiarum quoque, maximam multitudinē. Coluerunt hanc Regionē primū *Phœnicū* Coloni, aliique: qui ex Asia aut Ægypto eo devenerunt: Postea paruit *Romanis*, tū *Græcis* Imperatoribus, deinde *Vandalis*, *Saracenis*, *Arabibus*: nunc partim *Turca* subest, partim proprio *Seriffæ*: *Hispaniarum* quoque; *Rex* Arces quasdam in ea possidet. Regna omnino quatuor sunt *Marocci*, *Fessæ*, *Telesinū* *Tunetanū*, quibus nonnulli *Barcæ* addunt. De duobus prioribus Marocci & Fessæ sequentibus Tabulis agetur, de reliquis hic agamus. *Telesinum* regnū quod vocant *Tremisen*, est *Mauritania Casariensis*. Longitudo

Urbes.

Portus.

tudo ejus ab Ortu in Occasum est CCCLXXX miliarium. Latitudo arcta, miliarium xxv, a desertis videlicet Numidiæ usque ad Mare Mediterraneum. Hujus regionis maxima pars, inculta est, arida atque aspera, eaque præsertim parte, qua Meridiem spectat. Maritimi autem agri aliquanto fertiliores atque fecundiores sunt. Raræ in hac parte urbes, raræque Castella. Metropolis est *Telesina*, quondam ampla, nunc magna ex parte collapsa. In eodem tractu est *Algira*, urbs magna & probe munita. Hæc a *Telesino Rege* primum defecit, ac *Bugia Regi* tributum solvit: postea hoc deserto *Ferdinandum* Regem Hispaniæ admisit. Denique capta a Barbarossa Imperio Ottomanico adjecta est. Celebris est Naufragio Caroli V, tristi Christianorum captivitate, & piraticis excursionibus Turcarum. Hodie ita præfidiis firmata est, ut humana ope vix possit expugnari. Hanc *Castaldus Salden* Ptolemæi fuisse opinatur, sed *Ortelius* cum nostro Mercatore putat *Salden* Ptol. nunc esse *Tadelis*: Iovius cense esse *Juliam Casaream*, & alii *Cirtam*. Sunt quoque urbs *Mersalabiri*, *Messagran*, *Mustaganin*, & alix. Duos habet hoc Regnum Maris Portus nobilissimos atque frequentissimos, alterum *Horami* seu *Orania* cum Arce munitissima, alterum *Marsa Eltabiri*, ad quos solet confluere maxima Mercatorum frequentia: præsertim ex Italia: qui ambo ab Hispaniarum Rege ante aliquot annos occupati fuere, non sine illius Regni maximo detrimento. Regnum *Tunesanum* continet totam Africam minorem & magnam Numidiæ partem. Nam a *Majori* fl. quem *Audum* Ptol. esse putat *Maginus*, usque ad *Mesitæ* regionis amnem extenditur. Hoc autem Tractu Ager satis fertiles est, ac frugibus ac Pecoribus apertissimus, Arboribus fecundissimus, præsertim ad Occasum; nam ad Ortum sterilibus est, & Aquarum inops. In hoc Regno urbes sunt *Bugia* ampla & copiosa, quam *Petrus Navarrenus* expugnavit spoliavitque anno *CIDCVIII*. Hodie autem pulsis hispanis occupat *Turca*. Hæc Regioni *Bugia* nomen dedit. *Constantina*, quæ creditur *Cirta* fuisse, regia *Masimissa*, urbs est locuples, amœna, Muris altissimis præcincta. In eodem tractu centum pene mill. a Mari Mediterraneo est *Bona*, sive *Hippona* a Romanis condita, cujus ecclesiæ *D. Augustinus* præfuit. *Tunetum*, vulgo *Tunisi*, quæ *Themisa* Ptolemæi, initio parvum Opidulum fuit, sed postea crevit ex ruinis *Carthaginis*. In ea Templum est *Mahumetanorum*. *Amelia Benatos*. De *Tuneto* ita *Scaliger*;

*Invido demolire altas Carthaginis Arces
Quem fors aequalis, parque futura manet.
En te invito iterum Horens excisa renascor.
Te non vinco ego, nec me tamen ipsa premis.*

Ad

Ad Fretum Stagni vicini quod Tunetum ducit, sita fuit *Goletta* Arx, capta a Carolo v, destructa ab Vchialia Bafcia. *Carthago* condita a Phœnicibus multis ante Romam conditam annis, ampla, potens dives, Romæ æmula. Arcem habuit *Byssam*, media urbe sitam, exstructam a Didone, cujus spacium creditur fuisse duorum mill. passuum, nimirum *Taurino quantum potuit in cumdare tergo*. Urbis totius ambitus fuit *xxi i* mill. eamque totam fere Mare cingebat. Ejus Situm luculenter describit Appianus in Punicis. Imperium ejus non in Africa tantum sed in Europa longe lateque patuit: Hispaniam enim a Fretto ad Montes usque Pyrenæos domuit. Italiam, Siciliamque longo bello fatigavit. Tandem a Scipione capta totos dies *vii i* assit. Restituta est a C. Cæsare: posteaque a Vandalis, Gothis, Saracenis sæpius vastata: adeo ut nunc deserta ex magna parte sit, & præter rudera & aquæ ductus aliquot vix habeat quicquam antiquæ majestatis. De Carthaginensibus veteribus Plutarchus ista memoriæ prodidit Libro de superstitione: Mos fuit Carthaginensibus Deos placare infantibus impositis flagrantibus aris. Adstabat autem tunc Mater rigida & absque gemitu (*ἀνευκτος*) si autem ingemuerat, aut lachrymaverat, honore privabatur, puer autem nihilominus sacrificabatur. Erant præterea omnia plena tibiis canentium, & tympana pulsantium ante statuam, ne clamor exaudiretur. Scribit item Silius Italicus lib. 4 *Re-*rum Punicarum. Miserrimas autem gentes in tanta cæcitate, in tantis tenebris sine verbo manentes. Carthaginenses fuere Tertullianus & Cyprianus Ecclesiastici Scriptores valde eruditi, quorum etiamnum exstant scripta Theologica varia, singula in uno oper conjunctim edita. *Tripolis Babaria* hodie piraticis excursionibus nobilis, cum prius mercimoniis maxime afflueret. Flumina *Barbaria* sunt *Bagradas, Cynips, Tensist, Omirabib, Subu, Luccus*, cum multis alii. Regionis pars que mare Mediterraneum spectat, Montibus occupata est. Inter quos *Atlas*, qui in nubila erigitur in ipsam Lunaris Circuli viciniam, Cælumque & Sydera non tangere modo vertice, sed sustinere etiam dictus, Montium omnium, qui sunt in Africa Pærens, & totius Africæ flumina procreans, cujus vertex Virgilio semper nivalis, rigidisque horret pruinis. Vento pulsatur & imbri piniferum caput. Silet, scribit Solinus, per diem universus, nec sine horrore secretus est. Lucet nocturnis ignibus, choris fatyorem ac bacchantium undique personatur. Audiuntur & cantus tibiæ, & tinnitus cymbalorum per oram maritimam. Manat præterea Fontibus, Nemoribus inhorrescit, Squalet jejunio, humo nuda, non herbida. Incolæ probissimi (si Leoni fides) sunt Viri: nullus illis fucus: simplicitatem atque veritatem non amplectetes modo, sed & re ipsa comprobâtes. Validissimi sunt atq; robustissimi; imprimis illi qui Montes incolunt De Ægypto proxima Descriptione agemus.

Flumina.

Montes.

Mores.

D d d d iij

Ægyptus

Regio.
Nomina.

Situs.

Cæli temperies.

Animalium va-
rietas.

Aegyptus antiqua & nobilis Regio primum a Misraim filio Chus, nepote Cham, abnepote Noachi culta est: quare a *Chamo Chemia* in sacris Osfridis vocata fuisse videtur, pro *Chamia*, ut ab alio *Misraim*, quâ appellationem etiamnum servat apud Arabas qui vocant *Mesre*. Turcis dicitur *Elquiber* vel *Elchebit*. Termini sunt ab Occidente ultra Nilum deserta Barca, Libya & Numidia, cum Regno Nubia. Ab Austro Agro Bugienfi & Nilo concluditur, quo loco Nilus ab Occasu in Ortum nonnihil fertur. Plinius eam finit Syene urbe, quæ nunc Asna dicitur. Ab Ortu sunt deserta Arabia, quæ inter Ægyptum & Mare Rubrum sita sunt. Ab Aquilone clauditur Mari Mediterraneo, quod ea parte vocatur Pelagus Ægyptiacum. Raro pluit in Ægypto, imo ut Plato tradit, nunquam visum est pluere in Ægypto, sed Aer perpetuum habet serenitatem, atque ob id fortassis olim dicta fuit *Aeria*. Terra tamen etsi pene expers imbrium mire fertilis & Hominum aliorumque Animalium perfoecunda generatrix. Nilus efficit, qui per medium ejus labens, & singulis annis terræ superficiem inundans, humectans, & adducto limo impinguans, foecundam, mireque fertilem eam reddit. De hujus Soli felicitate multa passim extant scriptorum elogia. Iulianus solum ita fecundum asserit, ut alimentorum nulla terra feracior sit in usus Hominum. Veteres etiam plurimi publicum Orbis Horreum. Ægyptum esse prædicarunt. Plinius quoque asserit Romani Imperii amplitudinem absque Ægypti opibus Frugibusque diu perdurare non potuisse, cum in solo Nelo Populi Romani abundantia, vel fames esset. Idem etiam testatur, sic abunde Herbis ad cibum commodis Ægypti Agrum affluere, ut vel Frugibus carere possit. Huc etiam pertinet illud Lucani:

*Terra suis contenta bonis non indiga mercis,
Aut Jovis in solo tanta est fiducia Nilo.*

Summa in Ægypto est ubique Tritici, Siliginis, Hordei, Avenæ, Fabarum, aliorumque Leguminum: Vini etiam optimi fertilitas. Nec desunt pascua lætissima. Oleo tamen, ut plurimum, caret, raraque ligna isthic nascuntur. Præter bestias sævas ac nocuas, quibus hæc terra abundat, Animalia domestica mira copia alit, Bubalos, Boves, Camelos, Equos, Asinos, Arietes & Capras, quæ quidem omnia in magnam excreverunt molem, teste Bellonio, ob Aeris temperiem, pabuli abundantiam, ac stirpium a Nilo irrigatarum bonum alimentum: inter reliqua vero Arietes pingues admodum, & crassi sunt, atque amplam & densam, atque ad terram usque propendentem caudem habent, & palearia insupere collo dependentia, ut in Bobus, nigraque lana vestiuntur. Quia vero hæc Regio Hieme tepida est admodum ac palustris, in eam Aquaticæ Aves tanta copia commeant, ut Agri & Prata iis albescant; præsertim autem Ciconiis: Ranæ quoque tanta abundantia isthic generantur, ut nisi Ciconiæ eas vorarent, nihil illis esset frequentius. Chamæleones etiam frequentes reperiuntur, eodem Bellonio teste, in Fruticibus qui Rhamnus altera dicuntur, & in varios colores sese commutant, qui non

Imperium majo-
rium.

Urba.

qui non vento vescuntur, ut multi prodiderunt, quamvis ii integro anno sine esca perdurare possint. Per universam vero Ægyptum, Pulli gallinacci a Matre excludi non solent: sed Fornices artificiose constructas habent, in quibus tria aut quatuor Ovorum millia reponunt: quorum calorem ita temperare norunt, ut omnia Ova simul excludantur. Quod & Antigonus, Aristoteles & Plinius de Ægyptiis prodiderunt. Metallis insuper Regio hæc perpetuo abundavit. Ceterum universa olim Ægyptus floruit sub variis Regibus diversorum nominū usq; ad *Ptolemaos*: nam *Pharaones* admodū pauci fuere. *Ptolemai* longo tempore regnarunt, usq; ad Romanorum Imperium, quo præfracto res Ægyptia pervenit ad *Agarenos* Arabiæ Felicis, quorum Princeps *Sultanus* fuit dictus, & alii sequentes quoque vocati sunt, *Sultani*, Mahumetani omnes, regnarunt multis annis donec a Turcis expugnati fuerunt. Possidet jam totam Ægyptum *Solymanus* Turca, relicto ibi Præfecto, qui *Baxa* Ægypti dicitur. Divisa fuit ab Alexandro Macedone in Nomos sive Opidorum Præfecturas, quales Herodotus ponit xv i i i. Strabo unum amplius. *Ptolemæus* xl v i. *Plinius* l. qui & addit quosdam nomina permutasse, ut proinde non sit putandum tot Ægypti olim Præfecturas fuisse, quot apud Historicos nomina possunt colligi, quum ejusdem Præfecturæ plura nomina esse potuerint. Leo Africanus auctor est a Mahumetanis in tres Provincias divisam esse. *Sabid* quæ est superior sive *Thebais*, a finibus Bugiæ ad Cairum usque. *Errisiam*, quæ est pars Occidentalis a Cairo ad Rosettum: & *Maremman* quæ est pars Orientalis. Urbes Ægypti sub Amaside creduntur fuisse xx mille. *Diodorus* tria millia suo ævo superuisse testis est. Celeberrimæ fuerunt *Syene*, *Thebe*, quæ & *Diospolis*, *Tentyra*, *Heliopolis*, *Memphis*, *Babylon*, *Alexandria*, *Pelusium*. *Syene* nunc *Afna* dicitur: Sita sub Tropico Cancti: Hic, teste *Plinio*, Puteum habuerunt Mathematici profundissimum, quæ rectis lineis sol totum illustrabat, quum esset in principio Cancri. Quo respexit *Lucanus* lib. i i. *Umbras* usque *Hæc* *Syene*. *Thebe* condita a *Busiride* Rege ambitu cxi stadiorum, ut refert *Herodotus*, centum portis, aliisque ædificiis publicis privatisque insignis, quæ jam olim esse desiit: adeo ut recte *Juvenalis* scripserit satyra xv his versibus:

Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis.

Et *Propertius* lib. i i.

*Magni sæpe Duces, magni cecidere Tyranni,
Et Thebe steterant atque Troia fuit.*

Tentyra ab Insula Nili nomen habet: Incolæ *Tentyritæ*, qui naturæ genio *Crocodilis* adversi sunt: qua de re apud *Strabonem* & *Plinium* videre est. *Heliopolis*, olim Sacerdotum habitatio, *Straboni* Hominum Altronomiæ & Philosophiæ deditorum mansio. *Memphis* olim *Arsinoe*, regia urbs, ubi Nilus primam accipit divisionem & Δ formā facit. Hanc hodie vocant *Cairum* vel *Alcair*. Urbs est triangulari forma constructa, ambitu, secundum nonnullos xi v seu xv Milliarium. Templorum continet viginti duo millia, quinquies major *Lutetia*, ut refertur Tomo i i Urbium Orbis Terræ illustrium, in aliquot quasi partes, Urbes & Regiones divisa, ita tamen ut cunctæ contextæ cohercant. Arce instructa tam spaciōsa, ut par magnitudine *Lipsiæ* esse existinetur. Incolunt eam Turcæ,

Turcæ, Egyptii, Arabes, Hebræi, aliique. *Babylon* paullo supra *Cairum* ponitur a *Bellonio*, conspiciunturque adhuc splendorum ædificiorum ruinae. Hic nunc est Christianorum pagus *Alexandria* nobilis olim & splendida urbs ab *Alexandro Magno* in extremitate Maris Mediterranei loco situq; pulcherrimo condita: Turcæ *Scanderiam* vocant. Straboni μέγιστον ἐμπόριον οὐκ ἐκ μέρους, ubi τῶν βασιλευμένων βασιλεῶν καὶ τὰ πᾶσι, id est preciosarum Mercium preciosa vectigalia: πνευματικῆς παιδείσεως ἐργαστήριον *Nazianzeno*, propter Scholam eruditam, frequentem & celebrem, de qua apud *Eusebiū* lib. v i cap. x. Deserta nunc & in ruderibus jacens majori ex parte *Curtius* & *Amnianus* scribunt, nullo fere die *Alexandriæ* Solem serenum non videri, propter Aerem perpetuo ibi tranquillum. *Alexandrinæ* Ecclesiæ & Scholæ Doctores fuerunt *Clemens*, qui *Alexandrinus* dicitur: *Origenes*, *Ambrosius*, item *Diaconus*. *Alexandrini* etiam fuerunt *Philofudæus* doctissimus, ac in lingua Græca eloquentissimus: *Cyrellus*; *Didymus* è parentibus cæcus, D. *Hieronymi* Præceptor; *Appion* Grammaticus *Polyhistor* *Gellio*; *Appianus* *Historicus*; *Didymus* Grammaticus, qui *Ciceronis* ætate vixit, & tria millia & quingenta volumina conscripsisse a *Suda* proditur; *Achilles Staius*; & *Claudius Ptolemaus* Princeps Mathematicorum. *Pelusium* hodie vocant *Damiatam*, urbs est potens, opulenta, commodo Portu & navium frequentia celebris, ad *Nili* Ostium *Pelusiacum*. Regio hæc fluvio *Nilo* totius Orbis nobilissimo secatur, irrigatur, ac fecundissima redditur. Ortum notavit *Rex Iuba* in Monte Inferioris *Mauritanæ* non procul Oceano habere, Lacu protinus stagnante, quem aiunt vocari *Nilidem*. Aliis alia mens est. Ex hoc Lacu profusus longo cursu varias Regiones & squalentia arenis loca percurrit: postea multas efficit Insulas, quarum clarissima est *Meros*, a qua quartus *Parallelus* *Ptolemaicus* nomen accepit: ejus rimum dexterum dicit *Plinius* vocari *Astusapen*, lævum *Astaborem*, nec ante vocari *Nilum*, quam se totum *Aquis* concordibus denique junxerit. Tandem inclusus Montibus, torrentibus & properantibus *Aquis* ad locum vehitur, qui *Catadupa* vocatur: ibi inter occurstantes scopulos non fluere, sed præcepss cataracte ruere creditur, tanto fragore, ut auditū Adcolis auferat. *Ditionis* *Ægypti* esse incipit a fine *Æthiopiæ* *Syene*. Post efficit illud Græcorum *Delta*, & divisus in *Ostia* se in Mare exonerat. Ostia hodie sunt quatuor, quorum duo navigabilia, *Pebusiacum* ubi *Damiata*, & *Canopicum* sive *Heracleoticum*, ubi *Rosetum*. Certis etiam diebus auctu magno per totam spatiat *Ægyptum* fecundus innatat terræ, pluviarum inopiam compensans. Initium est v i i Junii; finis post diem quadragesimū, non post centesimum, ut scribit *Herodotus*. Major autem lætitia gentibus quo minus terrarum suarum vident; nam quæ inundantur sunt fertilissima, cetera sterilia, & quo altior *Nilus*, eo solum fecundius. Auctus ejus per putos mensuræ notis deprehenduntur. Sed hæc hæcenus, ad reliquas Tabulas transeamus.

Flumen Nilus.

E e e

PARS